

ವಚನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ.

ಸಲ್ಮಾ ಎನ್.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು

ಸಿರವಾರ, ರಾಯಚೂರು.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/07/salma-n/>

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭಾವಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ, ಸ್ವಸ್ಥ ಸಮಾಜ ರಚನೆ, ಮಾನವ ಬದುಕಿನ ಪರಿ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಭಾರತ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಹೊಸ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಮಾನವತೆಯನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಚಲನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ತತ್ವಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವಾದಲ್ಲಿ ಬಹುದಿನಗಳ ಸಮಾನತೆಯ ಕನಸು ನನಸಾಗಬಲ್ಲದು. ಸಮಾನತೆಯ ಸಾಕಾರಕ್ಕೆ ಶರಣರ ವಚನಗಳ ಅರಿಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆದು ಬಂದರೆ ಸಾಕು ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕು ಸುಂದರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ವಚನ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಶರಣರ ಬಳಸಿದ ವಚನದ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ತುಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. 'ವಚನ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಮಾತು', 'ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ', 'ಆಣೆ' ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. 'ವಚನ ಕೊಡು' ಎಂದರೆ ಮಾತು ಕೊಡು, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. 'ಮೃದು ವಚನಂಗಳೆ ಸಕಲ ತಪಂಗಳಯ್ಯೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಶಿವಶರಣರೇ ವಚನ ಎಂದರೆ ಮಾತು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳೂ 'ವಚನ' ಅಲ್ಲ. ಮಾತು ಬೇರೆ, ವಚನ ಬೇರೆ. ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು 'ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ' ಎಂದು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ವಚನವೆಂಬುದನ್ನು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ 'ವಚನ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಬರೀ ಮಾತು ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥ

ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳು ಅವರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮಾತುಗಳಲ್ಲ.

‘ವಚನ’ ಎಂಬ ಪದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತಗೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳ ನಂತರ ನಡು ನಡುವೆ ಗದ್ಯಭಾಗ ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ‘ವಚನ’ವೆಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಂದಸ್ತಿನ ಲಯಬದ್ಧತೆಗಳು ಇಲ್ಲದ, ಆದರೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಓದಬಹುದಾದ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ‘ವಚನ’ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿ, ಬಿಡಿಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತುಣುಕುಗಳಿಗೂ, ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ‘ವಚನ’ದ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟು ಪಾಡು ಇಲ್ಲದ, ಇತ್ತ ಗದ್ಯವೂ ಎನಿಸದ, ಅತ್ತ ಪದ್ಯವೂ ಎನಿಸದ ಬಿಡಿ ವೈಚಾರಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಕ್ತಕ ಎಂದು ವಚನವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ‘ವಚನ’ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಚನೆ. ಹಾಡಲು ಬರುವಂತೆ ಇದ್ದರೂ ವಚನಗಳು ಗೀತೆಗಳಲ್ಲ. ಮಾತಿನಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಅವು ಸಾಧಾರಣ ಸಡಿಲ ಗದ್ಯದ ಮಾತು ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯವ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

‘ಕರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ, ಸಿರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ

ಹಿರಿದಪ್ಪ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ

ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸೂಳ್ನುಡಿಯನು ಒಂದರಗಳಿಗೆ ಇತ್ತಡೆ

ನಿಮ್ಮ ನಿತ್ತ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥಾ’

ಎಂದು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ವಚನಕ್ಕೆ ‘ಸೂಳ್ನುಡಿ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ‘ಸೂಳ್ನುಡಿ’ ಎಂದರೆ ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಸರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಆಡುವ ಮಾತು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಇರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಪ್ರಶೋತ್ತರ, ಸಂಭಾಷಣೆ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು.

ಬಸವಾದಿ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿಯೂ ವಚನ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ‘ಅನ್ಯರ ವಚನವ ಕೊಂಡಾಡಲು ಕರ್ಮ ಬಿಡದು.....’, ‘ಮೃದು ವಚನವೆ ಸಕಲ ಜಪಂಗಳಯ್ಯಾ’, ‘ಹುಸಿವನೆ ಹೊಲೆಯನೆಂದು

ವಚನವುಂಟು ಲೋಕದಲ್ಲಿ' ಮೊದಲಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವಚನ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾತು, ಆಡಿದ್ದು ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಅರವತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ 'ವಚನ'ಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಸೋತುದಾಗಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಮ ಮುಂತಾದ ವಚನಕಾರರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅವನು ಒಂದು ಕಡೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತಮಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಿಯವಾದ 'ವಚನದ ಒಂದು ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ' ವ್ಯಾಸನ ಪುರಾಣವೂ ಸಮನಾಗಲಾರದು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ 'ವಚನ' ಎಂಬುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ರಚನೆ (Composition) ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಇರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಚನ ಎನ್ನುವುದು ಗದ್ಯವೋ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಗದ್ಯವೋ ಅಥವಾ ಪದ್ಯವೋ ಎಂಬುದು ವಚನಕಾರರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಚನ ಎನ್ನುವುದು ಬರೀ ಗದ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ; ಪದ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ತೀ.ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ವಚನಗಳ ಧಾಟಿ ಪದ್ಯದಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಗದ್ಯದಷ್ಟು ಸಡಿಲವೂ ಅಲ್ಲ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ವಚನಗಳು ಗದ್ಯಪದ್ಯದ ನಡುವಿನ ಒಂದು ಮಾದರಿಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಚನೆಗಳಿಂದ ವಚನಗಳು ಯಾವಾಗ, ಯಾರಿಂದ, ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಂದ ರಚನೆಗೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭವಾದವು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಈವರೆಗೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನೇ ಮೊದಲ ವಚನಕಾರ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಚನಗಳು ಬಹುಶಃ ಒಬ್ಬ ಶಿವಶರಣರಿಂದ ದಿಢೀರನೆ ಆರಂಭಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿವಶರಣರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕಾನುಭವಗಳನ್ನು ತಮತಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಮಾತಿನ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ.

ವಚನಗಳ ಹುಟ್ಟು:

ಚಂಪೂ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತ ಹಾಗೂ ಕಂದಪದ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕಥಾಸರಣಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ವಚನವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಚನ ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ರಚಿಸಿದ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ಈ ಮುಕ್ತ ರಚನೆಗಳು ಹಿಂದಿನ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಚನಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಈಗ ವಚನವೆಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅನೇಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ

ರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಶರಣರು ಸಾವಿರಾರು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳನ್ನು ಆ ರೀತಿ ಜೋಡಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಲ ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನ ಒಂದು ವಚನಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ವಚನಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಇಂತಹ ಸಂಬಂಧ ಅಥವಾ ಮುಂದುವರಿಯುವಿಕೆಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಪ್ರತಿ ವಚನವೂ ಆಯಾ ವಚನಕಾರನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ಭಾವ ಗ್ರಹಣ'² ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂಕಿತಗಳು ಅಥವಾ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳು ವಚನಗಳ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇವು ವಚನಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಾಗೂ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ವಚನಕಾರರನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ವಚನಕಾರರು ಅಂಕಿತಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಹು ಮಂದಿ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಗಳ ಹೆಸರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ, ರಾಮನಾಥ, ಉಳಿಯುಮೇಶ್ವರ ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಕಿತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾ ವಚನಕಾರರ ಇಷ್ಟ ದೈವಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ವೈರುಧ್ಯವೆಂದರೆ ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರ ಅಂಕಿತಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಗಳ ಹೆಸರುಗಳೇ ಆಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಅಂಕಿತಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ದೈವದ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ವಚನ ಚಳುವಳಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಮಾನತೆ ನೀಡಿತು ಎನ್ನುವುದು ಸತ್ಯವಾದರೂ ಆ ವಚನಕಾರರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ದೈವಗಳ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆ ಗಂಡ ಅಥವಾ ಬಂಧುಗಳಾಗಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು ಅಥವಾ ಗಂಡು ದೈವಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ತಮ್ಮ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಪುರುಷರನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅನೇಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ, ಅವು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಪ್ರೊ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು, ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಡಾ. ಪಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ,

ಡಾ. ಎಸ್. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅನೇಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ವಚನಗಳಿಗೆ ತಮಿಳು ಭಾಷೆ ಮೂಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ವಚನಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯ ಯಾವುದೇ ಮೂಲವಿಲ್ಲ; ಅವು ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡದ, ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತನಾ ಶೈಲಿಯ ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವ ವಚನಕಾರನ ವಚನವೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಾಲುಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಛಂದಸ್ಸನ್ನಾಗಲೀ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಸ್. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರರವರು, “ವಚನ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು ಆಡುಮಾತಿನ ಭಾವ ನಿವೇದನೆಯಲ್ಲಿ. ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು, ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಬಗೆಗಿನ ತನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಳಕಳಿಯನ್ನು, ತನ್ನ ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತ ಆದರ್ಶವನ್ನು, ಲೋಕೋದ್ಧಾರದ ಬಗೆಗಿನ ತಮ್ಮ ಸಮಷ್ಟಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು, ಉದಾತ್ತ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ‘ವಚನ’ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತು. ಹಳಗನ್ನಡದ ಚಂಪೂ ಕೃತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯನ ಬದುಕನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಂದಿಸದಿದ್ದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಬದುಕಿನ ಉತ್ತಮೀಕರಣವೇ ವಚನಕಾರರ ಪ್ರಧಾನ ಧ್ಯೇಯವಾದಾಗ ಅವರು ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಸಶಕ್ತ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು”³ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ವಚನದ ನಿರ್ವಚನ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಚನಕಾರರು ಅದಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಬಹುಶಃ ವಚನಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಹಿಂದಿನ ಧೋರಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಇಂತಹ ಚಿಂತನೆಗಳು ವಚನಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅತೀ ಸಮೀಪವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮೂಡಬೇಕಿದೆ.

ವಚನಗಳ ಸ್ವರೂಪ:

ವಚನಗಳ ರಚನಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ

ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಅವರು ಬಳಸಿರುವ ಕ್ರಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಬಹುಪಾಲು ಲೋಕೋಕ್ತಿಗಳನ್ನೋ ಉಪಮೆಗಳನ್ನೋ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೋ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೋ ನೀಡಿ, ನಂತರ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ವಚನಕಾರರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅನೇಕರು ವೇದ, ಪುರಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದವರಾದ್ದರಿಂದ ಪುನರುಕ್ತಿಯ ಮುಖಾಂತರ, ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಹಲವು ಸಮಾನವಾದ ಹೋಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕೆಲವು ಅಪವಾದಗಳೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯಂತಹ ಕೆಲವು ವಚನಕಾರರು ಕೆಳವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರೂ ತೀರ ಕ್ಷಿಪ್ಪವೆನಿಸುವಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಭೂಯಿಷ್ಠ ಪದ-ಸಮಾಸಗಳ ಮೂಲಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದುವರೆಗೂ ದೊರೆಯದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅರಿವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪಡೆದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಳಸಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಕೆಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ “ವಚನಕಾರರು ಕವಿಗಳಲ್ಲ, ಅವರು ಬರೆದದ್ದು ಕಾವ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರ ಶ್ರೋತೃವರ್ಗವು ಕಾವ್ಯಾಸ್ವಾದನ ಮಾಡುವ ಪಂಡಿತ ವರ್ಗವಲ್ಲ. ಅವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ನೀತಿ ಬೋಧಕರು, ಸಮಾಜ ವಿಮರ್ಶಕರು; ತಮ್ಮ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಜನತೆಯ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದವರು. ಅವರ ಶ್ರೋತೃವರ್ಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆ. ಒಂದು ನೀತಿಯನ್ನೋ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನೋ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದು, ತನ್ನೂಲಕ ಆ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅದು ಮುಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಕೃತಿಕಾರರ ಉದ್ದೇಶ”⁴

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳಿಂದಾಗಿ ವಚನಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

“ವಚನಗಳು ಎರವಲು ತಂದದ್ದಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸ್ವತ್ತು” ಎಂಬ ಬಹು ಜನಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ನಿಲುವಿಗೆ ನಾವು ಕೂಡ ಸಹಮತ ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಚನಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ, ಅವು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲೂ ವಿಭಿನ್ನತೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಾಜದ ವಿಡಂಬನೆ, ಖಂಡನೆ, ಉಪದೇಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಚನಕಾರನ ಉದ್ದೇಗ, ಸಂಘರ್ಷ, ಅನುನಯ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ವಚನಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ವಚನಕಾರರು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿ ಮೂಲವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು, ಆಚರಣೆ-ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಸಾಧನಗಳು ವಚನಗಳು. ಆದರೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ವಚನಕಾರರ ಬಗೆಗೆ, ಅವರ ಸಮಾಜವಾದದ ಬಗೆಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಕರಗಳು ವಚನಗಳೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ.

‘ಎಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ವಚನವ ಹಾಡಿ

ಹಲವ ಹಂಬಲಿಸಿತ್ತೆನ್ನ ಮನವು’⁶

ಈ ಎಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಷ್ಟು ವಚನಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಓರ್ವ ವಚನಕಾರನು ನಿಜವಾಗಲೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಯೆ; ಹಾಗೆ ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ, ಹಾಗಾದರೆ ಇಂದು ಅವು ಏನಾದವು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಎದುರು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇಂದು ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಸುಮಾರು 250 ವಚನಕಾರರು ಹಾಗೂ 30 ರಷ್ಟು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ರಚಿಸಿರುವ 15,000 ಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ. ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಲಕ್ಷ-ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ವಚನಗಳು ಇಡೀ ವಚನ ಸಾಗರದ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹನಿಯಂತಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ವಚನಗಳು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಚಿಸಿರುವುದಲ್ಲ. ಓರ್ವ ಶರಣನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ, ಚಳುವಳಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆತನ ಚಿಂತನೆಯೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಓರ್ವ ವಚನಕಾರನೇ ಒಂದು ವಚನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಚಿಂತನೆಗಿಂತ ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ

ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದೂ ಉಂಟು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ವಚನಕಾರರೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯಾಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇಂದು ನಮಗೆ ದೊರೆತು, ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೂ ಹಾಗೂ ವಚನಕಾರರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಓರ್ವ ವಚನಕಾರನು ತನ್ನ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮಗೆ ಎದುರಾಗದೇ ಇರದು. (ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಚನ ಆತನ ಕಡೆಯ ವಚನವೇ ಆಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅದರ ನಂತರವೂ ಆತ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ? ಎಂಬೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೂ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ.) ಲಕ್ಷ, ಕೋಟಿ ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಅವರು ಬರೆದ ಒಟ್ಟು ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ವಚನಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಕೇವಲ ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾಗಿ ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ 'ಎಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ' ವಚನಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಕೇವಲ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಪಡೆನುಡಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಎಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅರ್ಥ 'ಅಸಂಖ್ಯಾತ' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಗೊಂದಲಗಳೂ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಚನಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

“ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯದಿರಲು ಕಾರಣ ಬಹುಶಃ ಈ ವಚನಗಳು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕವೂ ಸ್ವಾನುಭವ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಉಚಿತವೂ ಮತ್ತು ವಚನಗಳ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಚಿತ್ತ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವೂ ಆದದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಆದರೂ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ಇವುಗಳ ರಚನೆ ಕಾಣದೆ ಇಲ್ಲ. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆ ಗದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ಈ ಭಾಷೆ, ಪರಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಚನ ಪಂಕ್ತಿಗಳೇ ಮಿನುಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು”⁷ ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳು ಕೂಡ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಚಿಂತನೆ ವಚನಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ, ಅದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾದುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಚನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗಾಗಿ ಮೂಡಿದಂತಹದು. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯರು ಆಡುವ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರಿಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಬಸವೇಶ್ವರರ ಸಮಕಾಲೀನ ಶರಣರು, ಬಸವ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ. 279.
2. ಡಾ. ಪಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ, ವಚನ ಸಮಗ್ರ, ಪು.ಸಂ. 183.
3. ವಚನಾನುಶೀಲನ, ಪು.ಸಂ. 18.
4. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು.ಸಂ. 8.
5. ವಚನ ಧರ್ಮಸಾರ, ಪು.ಸಂ. 10.
6. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ, ವ.ಸಂ. 627.
7. ಪರಿಶೀಲನಾ, ಪು.ಸಂ. 42.